

Ruimtelijke onderbouwing

Aanvraag omgevingsvergunning t.b.v. het project 'Het zichtbaar en beleefbaar maken van de contouren van de historische grachten van “Het verwoeste Kasteel Etzenrade”’.

Gemeente Onderbanken

Colofon

Opdrachtgever: gemeente Onderbanken
Titel: Ruimtelijke onderbouwing ' Aanvraag omgevingsvergunning t.b.v. het project 'Het zichtbaar en beleefbaar maken van de contouren van de historische grachten van “Het verzonken Kasteel Etzenrade”.
Status: Definitief
Datum: 5 september 2018
Auteur: B. Robberts
IDN code: NL.IMRO.0881.OVkastEtzenrade-VG01

Inhoud

Colofon	2
1. Inleiding	5
2. Planbeschrijving.....	6
2.1 Ligging projectlocatie	6
2.2 Beoogde ontwikkeling	7
2.3 Ruimtelijke effecten	9
3. Beleid.....	10
3.1 Europees beleid	10
3.1.1 De Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura 2000).....	10
3.2 Rijksbeleid.....	10
3.2.1 Structuurvisie Ruimte Infrastructuur en Ruimte	10
3.2.2 Natura 2000.....	10
3.2.3 Nationaal landschap	11
3.3 Provinciaal beleid	11
3.4 Regionaal Beleid	13
2.3.1 Intergemeentelijke structuurvisie Parkstad 'Ruimte voor Park & Stad'	13
3.5 Gemeentelijk beleid	15
3.5.1 Toekomstvisie 2020 'Onderbanken verleidt'	15
3.5.2 Bestemmingsplan Buitengebied.....	17
4. Planologisch relevante aspecten.....	20
4.1 Inleiding	20
4.2 Geluid	20
4.3 Bodem	20
4.4 Lucht	21
4.5 Gevolgen voor de waterhuishouding	21
4.6 Flora en Fauna	22
4.7 Archeologie.....	23
4.8 Externe veiligheid	25
4.8.1 Besluit externe veiligheid inrichtingen	25
4.8.2 Besluit externe veiligheid transportroutes.....	26
4.9 Verkeer en parkeren.....	26

4.10 Kabels en Leidingen	27
5. Juridische aspecten	28
5.1 Wettelijk kader	28
5.2 Vereisten op grond van de Wabo.....	28
6. Conclusies	29
6.1 Inleiding	29
6.2 Ruimtelijke gevolgen en afweging.....	29
6.3 Conclusie	29
A. Bijlagen	30

1. Inleiding

De gemeente Onderbanken heeft samen met Waterschap Limburg, de provincie Limburg, Natuurmonumenten en de gemeente Gangelt het grensoverschrijdend Natuurpark Roode Beek – Rodebach gerealiseerd. Het resultaat is een natuurgebied waarin beken zijn gerenatureerd, de natuur zich verder heeft ontwikkeld, fiets- wandel- en ruiterpaden zijn aangelegd, een nieuwe visvijver is gerealiseerd en twee bezoekerscentra zijn ontwikkeld. In 2017 heeft de doorontwikkeling van de Rode Beek richting Jabeek plaatsgevonden. Hierbij is een inundatiezone (buffer) aangelegd en is de Rode Beek verder gerenatureerd. In combinatie met de herinrichting van de Rode Beek en de daarmee samenhangende natuurontwikkeling is de toeristisch recreatieve infrastructuur verder verbeterd en geoptimaliseerd.

Als laatste onderdeel van het project wordt het verwoeste kasteel Etzenrade weer zichtbaar en beleefbaar gemaakt. Het project 'Het zichtbaar en beleefbaar maken van het Verwoeste Kasteel Etzenrade' vormt onderdeel van de IBA visie 'Poort van Schinveld' en vormt de entree van de Noordoost poort van de buitenring Parkstad Limburg.

In het projectgebied ligt het Etzenraderhuuske. Het Etzenraderhuuske is naar alle waarschijnlijkheid de kasteelhoeve van het voormalig kasteel dat voor de 18de eeuw is afgebroken. Het kasteel stond in een moerassig gebied ten zuiden van de Rode Beek en was omgeven door grachten. De primaire doelstelling van het voornemen is om de historische grachten weer zichtbaar en beleefbaar te maken, waarbij de grachten naast een educatieve en toeristische functie een waterbergende functie gaan vervullen en kopieën van de archeologische vondsten terplekke worden 'geëtaleerd' en een tuin wordt aangelegd.

Het voornemen is op onderdelen zowel functioneel als bouwtechnisch in strijd met de planregels van het vigerende bestemmingsplan Buitengebied. Vanwege de strijdigheid is het aanvragen van een omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan noodzakelijk. Onderdeel van deze omgevingsvergunning vormt een ruimtelijke onderbouwing, waaruit blijkt dat de gewenste afwijking van het bestemmingsplan ruimtelijk aanvaardbaar is. Dit vereiste vloeit voort uit artikel 2.12, eerste lid, onder a, sub 3 van de Wabo. Voorliggend document voorziet in de vereiste ruimtelijke onderbouwing.

2. Planbeschrijving

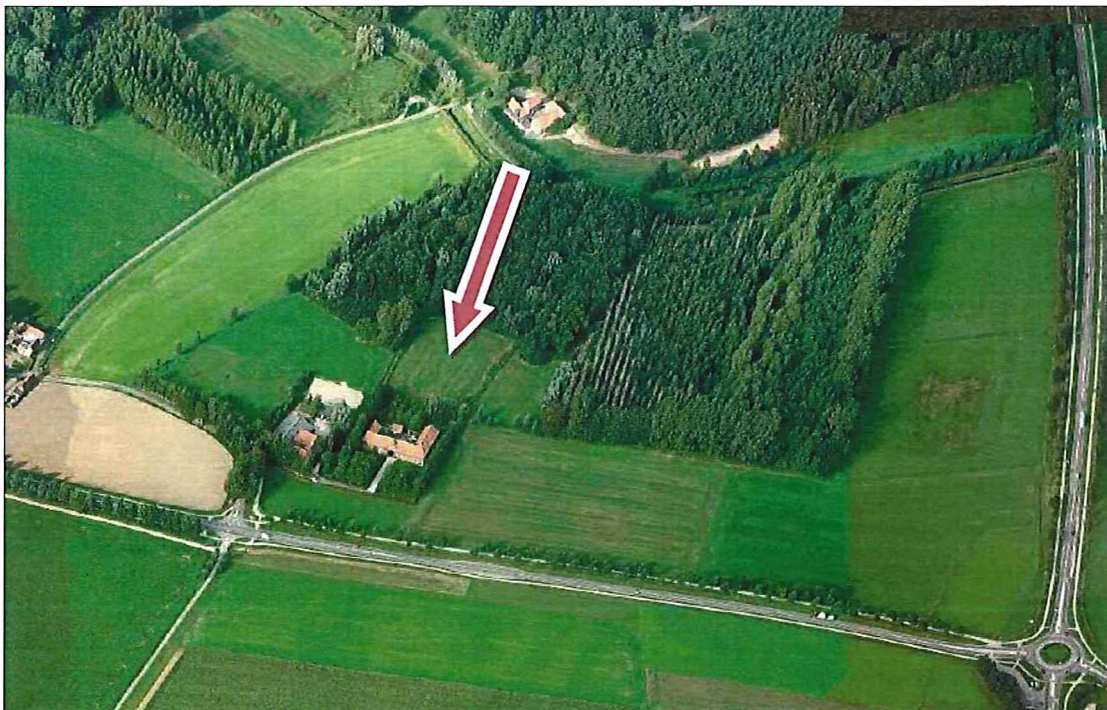
In dit hoofdstuk worden het plangebied, de huidige situatie en de beoogde ontwikkeling beschreven. Tevens wordt ingegaan op de ruimtelijke effecten van het project.

2.1 Ligging projectlocatie

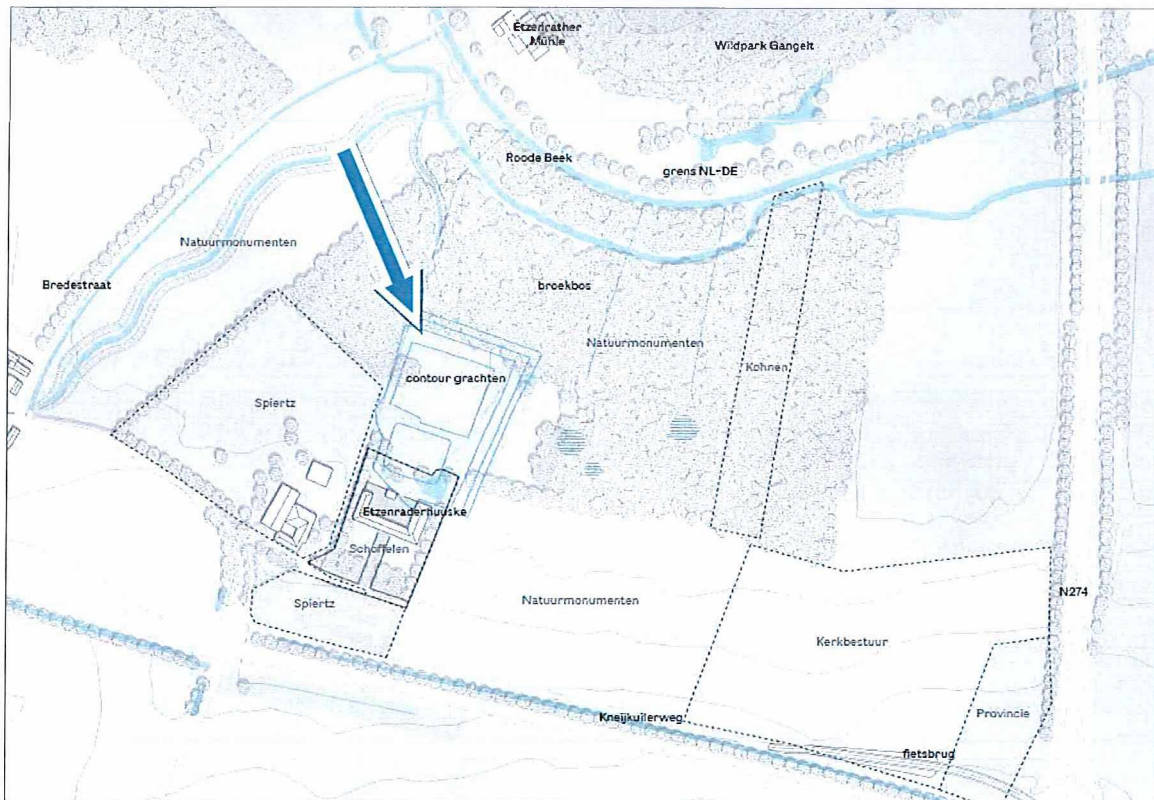
Het plangebied is gelegen in tussen Jabeek en Schinveld in het buurtschap Etzenrade ten noorden van de Kneijkuilerweg aan de gelijknamige weg Etzenrade.

Afb. 1. Luchtfoto met plangebied door rode cirkel aangeduid

Afb. 2. 'Bird eye' plangebied. De rode pijl geeft de projectlocatie globaal weer.

Afb. 3 Schematische weergave overige ruimtelijke elementen in de omgeving van het plangebied

2.2 Beoogde ontwikkeling

Het project 'Het zichtbaar en beleefbaar maken van het Verwoeste Kasteel Etzenrade' vormt onderdeel van de IBA visie 'Poort van Schinveld' en vormt de entree van de Noordoost poort van de buitenring Parkstad Limburg. Een aantrekkelijk landschap is een belangrijk uitgangspunt voor het trekken van bezoekers van buitenaf. In veel regio's waar gekozen is voor natuur en landschap, zijn toerisme en recreatie uitgegroeid tot een economische factor van betekenis. Kasteel Etzenrade is een belangrijk toeristisch element in het grensoverschrijdend Natuurpark Roode Beek en vormt een van de iconen van de nieuwe gemeente Beekdaalen.

Kasteel Etzenrade bestaat al driehonderd jaar niet meer. Van het kasteel zijn enkel de kasteelhoeve (het Etzenraderhuuske) en enkele sporen van de grachten te zien. In 2015 kreeg de Rode Beek vanaf de N274 tot aan Süsterseel weer zijn natuurlijke loop dankzij een samenwerkingsverband tussen het Waterschap Roer en Overmaas, de gemeente Onderbanken, Natuurmonumenten en enkele private partijen. De uitgangspunten van het project waarin werd samengewerkt waren: de verbetering van het ecologisch potentieel, de verbetering van de woonomgeving en de ontwikkeling van recreatie en toerisme.

In het projectgebied ligt de voormalige kasteelhoeve en tevens Rijksmonument 'Het Etzenraderhuusken'. Op diverse oude kaarten zijn het kasteel met twee torens en grachten te zien. Als laatste fase van het project worden de historische grachten weer zichtbaar en beleefbaar gemaakt. De grachten krijgen naast de educatieve en toeristische functie een waterbergende functie. In het gebied zijn veel archeologische overblijfselen te vinden. Kopieën daarvan worden uiteindelijk in proefsleuven tentoongesteld. Uniek in het project is dan ook dat kunst, vakmanschap en archeologie een belangrijke rol spelen. Daarmee is dit project uniek in Nederland. Op de plek waar het kasteel heeft gestaan, wordt binnen de te realiseren grachten een beeldentuin gerealiseerd waarbij de insteek is om hier een hoogwaardige buitenexpositie te maken.

Afb. 4 Definitief ontwerp (zie bijlage 1)

Om het voorgaande te bereiken worden de historische grachten van het Verwoeste Kasteel Etzenrade op een bijzondere wijze zichtbaar en beleefbaar gemaakt en toegankelijk voor bezoekers. Dit niet alleen voor de eigen inwoners, maar ook voor bezoekers van buitenaf. Daarmee krijgt het project een belangrijke toeristisch recreatieve functie. Het bijzondere zit het in het feit dat de archeologische vondsten ter plekke op een unieke wijze zichtbaar worden gemaakt (deels 3d geprint en terplekke letterlijk geëtaleerd). Naast de aanleg van de grachten met waterbergende functie vindt

in het projectgebied tevens natuurontwikkeling plaats. Een onderwijsleerpakket en maatschappelijk beheer en onderhoud van de kasteeltuin vormen tevens de sociale pijlers onder het project.

Het project is daarmee een combinatie van natuur, archeologie, educatie, kunst, toerisme en waterberging en zal een landschappelijke gepolijste diamant zijn met een regionale uitstraling, die als 'groene exit' gaat fungeren van de zogeheten Leisurering voor zowel de eigen inwoners en bezoekers.

Concreet bestaat het planvoornemen uit de reconstructie van de grachten van het verdwenen kasteel Etzenrade. Deze permanent waterhoudende grachten hebben een tweede functie als hemelwaterbuffer voor water afkomstig van de zuidelijk gelegen hellingen. Daartoe wordt een verbindende watergang aangelegd met de buffer aan de Kneijkuilerweg. De twee eilanden van het kasteelterrein krijgen elk een eigen functie. Het zuidelijke eiland gaat als ommuurde privétuin dienen, aangezien de gracht van het voormalig kasteel deels in de huidige tuin ligt. Het grote eiland krijgt ene openbare functie in relatie tot het aansluitende natuurgebied. Op het eiland wordt op fraaie wijze inzicht gegeven in de historie van het terrein.

2.3 Ruimtelijke effecten

Het plangebied is momenteel in gebruik ten behoeve van woondoeleinden en agrarisch gebruik. Na realisatie van het project is de woonbestemming voor een deel uitgebreid met een ommuurde beeldentuin, te midden van de aangelegde grachten. Deze grachten worden voor een groot deel aangelegd binnen de agrarische bestemming. De ruimtelijke effecten zijn los van het waterbergend karakter gering. De grootste impact heeft de functiewijzing in het gebied binnen de grachten waar de proefsleuven en archeologische vondsten kunnen worden bezocht. Het extensief recreatief gebruik is een intensivering qua gebruik ten opzichte van het huidige agrarisch gebruik. Hierbij moet wel worden vermeld dat recreatief medegebruik reeds is toegestaan op grond van de huidige planregels. Het is dan ook slechts de verwachte toename van het aantal bezoekers in het gebied in combinatie met een aantal ruimte ingrepen die een bepaald ruimtelijk effect hebben. Vanuit stedenbouwkundig oogpunt alsmede vanuit adequaat onderzoek naar sectorale aspecten als archeologie kan worden geconcludeerd dat de gevolgen van onderhavig project voor de omgeving aanvaardbaar zijn.

3. Beleid

3.1 Europees beleid

Vanuit Europa zijn richtlijnen waarmee rekening moet worden gehouden in het kader van dit project;

3.1.1 De Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura 2000)

De Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, beschermen de natuur in heel Europa. Beide richtlijnen beschermen bepaalde gebieden. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. De al eerder aangewezen Vogelrichtlijngebieden worden daarbij opnieuw aangewezen. Alle habitatgebieden vallen sinds 1 februari 2009 ook onder de Natuurbeschermingswet. Een beoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming wordt in paragraaf 4.6 beschreven.

3.2 Rijksbeleid

3.2.1 Structuurvisie Ruimte Infrastructuur en Ruimte

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte in werking getreden. Deze structuurvisie geeft een totaalbeeld van het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid op rijksniveau. De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) vervangt de Nota Ruimte, de Structuurvisie Randstad 2040, de Nota Mobiliteit, de MobiliteitsAanpak en de Structuurvisie voor de Snelwegomgeving.

Het Rijk kiest drie doelen om Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig te houden voor de middellange termijn (2028):

- Het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland;
- Het verbeteren en ruimtelijk zekerstellen van de bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat;
- Het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden zijn.

De structuurvisie regelt geen specifieke zaken op provinciaal of lokaal niveau. De verantwoordelijkheid voor de afstemming tussen verstedelijking en groene ruimte op regionale schaal laat het Rijk over aan de provincies. Daartoe schaft het Rijk het landschapsbeleid af en beperkt het rijksregimes in het natuurdomein. De (boven)lokale afstemming en uitvoering van verstedelijking wordt overgelaten aan (samenwerkende)gemeenten binnen provinciale kaders.

Het rijksbeleid, zoals verwoord in structuurvisie infrastructuur en ruimte, is door provincie en gemeente verder uitgewerkt in provinciaal en lokaal beleid, zoals het POL en bestemmingsplannen. In deze onderbouwing wordt daarom niet verder ingegaan op de structuurvisie infrastructuur en ruimte.

3.2.2 Natura 2000

De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura2000-gebieden, de aanwijzing en begrenzing daarvan. Een aanwijzingsbesluit omvat in elk geval de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van leefgebieden voor vogelsoorten voor zover nodig ter uitvoering van de Europese Vogelrichtlijn en/of de natuurlijke habitats van soorten voor zover nodig ter uitvoering van de Europese Habitatrichtlijn. Gedeputeerde Staten stellen voor het betreffende gebied een beheerplan op waarin, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, de nodige instandhoudingsmaatregelen en de beoogde resultaten staan geformuleerd. Het is verboden zonder vergunning van Gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura2000-

gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van de soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. Dit geldt zowel voor initiatieven binnen de begrenzing van een Natura2000-gebied als voor initiatieven buiten een Natura2000-gebied maar met een externe werking in dat Natura2000-gebied. Ten behoeve van de vergunningverlening dient initiatiefnemer een passende beoordeling uit te voeren van de gevolgen van het initiatief voor het Natura2000-gebied. Vergunning wordt slechts verleend indien de zekerheid is verkregen dat het initiatief de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten.

De gevolgen van onderhavig voornemen op deze gebieden wordt in paragraaf 4.6 nader toegelicht.

3.2.3 Nationaal landschap

Het Rijk heeft in het verleden een selectie gemaakt van twintig Nationale landschappen. Deze landschappen weerspiegelen tezamen de diversiteit en ontstaansgeschiedenis van het Nederlandse cultuurlandschap. Het beleid ten aanzien van landschap is niet langer een rijksverantwoordelijkheid en laat het Rijk over aan de provincies.

Het plangebied is gelegen in/bij een nationaal landschap. Dit betekent dat de provincie bij haar beleid rekening dient te houden met het nationale beleid inzake de te beschermen waarden in dit gebied. Voor Zuid-Limburg zijn deze bijzondere waarden;

- Schaalcontrast open - besloten
- Groen karakter
- Reliëf en ondergrond
- Cultuurhistorisch erfgoed

De provincie vertaalt dit beleid in het Provinciaal omgevingsplan Limburg, zie verder paragraaf 3.3.

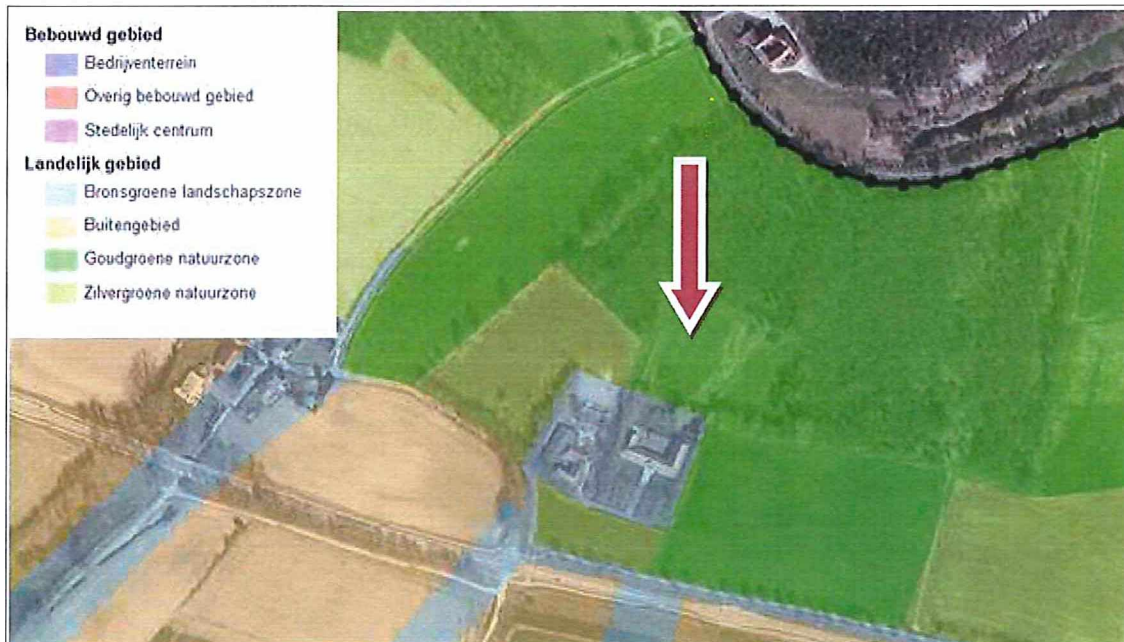
3.3 Provinciaal beleid

In december 2014 is het Provinciaal Omgevingsplan 2014 (POL2014) vastgesteld door Provinciale Staten van Limburg. De centrale ambitie in het POL is: een voortreffelijk grensoverschrijdend leef- en vestigingsklimaat, dat eraan bijdraagt dat burgers en bedrijven kiezen voor Limburg: om er naar toe te gaan en vooral ook om hier te blijven.

In het POL staan de fysieke kanten van het leef- en vestigingsklimaat centraal. Belangrijke uitdagingen zijn het faciliteren van innovatie, het aantrekkelijk houden van de regio voor jongeren en arbeidskrachten, de fundamenteel veranderde opgaven op het gebied van wonen en voorzieningen, de leefbaarheid van kernen en buurten en het inspelen op de klimaatverandering. Kwaliteit staat centraal. Dat komt tot uiting in het koesteren van de gevarieerdheid van Limburg onder het motto 'meer stad, meer land', het bieden van ruimte voor verweving van functies, in kwaliteitsbewustzijn, en in dynamisch voorraadbeheer dat moet resulteren in een nieuwe vorm van groeien. Algemene principes voor duurzame verstedelijking sluiten hierop aan, zoals de ladder van duurzame verstedelijking en de prioriteit voor herbenutting van cultuurhistorische en beeldbepalende gebouwen. Daarnaast staat 'uitnodigen' centraal. Dat gaat meer over de manier waarop de Provincie samen met haar partners dat voortreffelijke leef- en vestigingsklimaat wil realiseren. Met instrumenten op maat en ruimte om te experimenteren. De Provincie wil hierbij selectief zijn: het POL richt zich alleen op die zaken die er op provinciaal niveau echt toe doen en vragen om regionale oplossingen.

De ambitie voor Zuid-Limburg is de economische structuurversterking. Als onderdeel van de Brainport Zuidoost-Nederland is de ambitie om het gebied verder te ontwikkelen als een sterke

kennisregio, die in verbinding staat met de kennisregio's Eindhoven, Aken en Leuven/Hasselt. De ambitie is om te komen tot één sterk samenhangend gebied, een stedelijk en landschappelijk netwerk met onder meer een hoogwaardig en divers aanbod van woonmilieus voor inwoners en (kennis)werkers en een kwalitatief hoogwaardig en onderscheidend landschap, waar het goed wonen, werken en recreëren is.

Afb. 5 Uitsnede POL kaart 'Zoneringen Limburg'

Toetsing aan het POL wijst uit dat het plangebied is gelegen in gebieden met de aanduiding Goudgroene natuur en Bronsgroene natuur.

Goudgroene natuurzone

Tot 2027 moet er nog circa 3.500 ha gebied tot goudgroene natuur worden omgevormd. Daarbij wordt ingezet op een basisinrichting gericht op zo sober mogelijke realisatie van de natuurdoelen, die nader zijn geconcretiseerd in het provinciaal natuurbeheerplan.

Over verwerving, inrichting en beheer worden meerjarige afspraken gemaakt met natuurorganisaties, via herinrichtingsprojecten (IGU's) en via subsidies voor individuele grondeigenaren en samenwerkingsverbanden van natuurbeheerders. Afspraken over kwaliteitsbehoud en plaatselijke kwaliteitsverbetering in de bestaande natuurgebieden in goudgroen vinden plaats via uitvoeringsovereenkomsten met de terreinbeherende natuurorganisaties en de koepels van particuliere grondeigenaren. Natuurcompensatieverplichtingen worden mede ingezet om areaaluitbreiding van natuur in goudgroen te realiseren.

De planologische bescherming van de goudgroene natuurzones krijgt vorm door een 'Nee-tenzij' bescherming in de Omgevingsverordening.

Gerichte subsidies moeten een stimulans vormen voor vergroting van recreatieve mogelijkheden en van mogelijkheden voor natuurbeleving in natuurgebieden.

Binnen goudgroen liggen 48 zogenoemde natte natuurparels, zij hebben prioriteit bij het realiseren van goede ecohydrologische voorwaarden per 2021. Voor de 21 natuurparels die tevens Natura2000 gebied zijn, geldt een resultaatsverplichting, aangezien deze onder de KRW vallen. Voor het

ecohydrologisch herstel van de natte natuurparels vormt het Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterregime (GGOR) van de waterschappen de basis bij het treffen van maatregelen (zie ook 7.4). In goudgroene natuurzones die deel uitmaken van Natura2000 vragen de bijzondere instandhoudingsdoelstellingen voor deze gebieden om inzet van extra instrumenten.

Centraal staat de uitvoering van de beheerplannen voor de Natura2000-gebieden en daarmee samenhangende programmatische aanpakken zoals voor stikstof (PAS). In de beheerplannen wordt waar mogelijk in het licht van de Natura2000-doelen rekening gehouden met specifieke cultuurhistorische belangen zoals rond watermolenlandschappen langs beken. Daarnaast wordt er - gericht dan voorheen - op gestuurd dat het agrarisch natuurbeheer door de collectieven in en rondom de Natura2000-gebieden een stevige bijdrage levert aan het verbeteren van de waterkwaliteit en -kwantiteit in de aangrenzende natuurgebieden. In (grensoverschrijdende) Nationale Parken wordt de samenwerking bevorderd tussen terreinbeheerders, burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Bronsgroene landschapszone

De bronsgroene landschapszone omvat de landschappelijk waardevolle beekdalen en bufferzones rond bestaande natuurgebieden met de daarin aanwezige (extensievere) landbouwgebieden, monumenten, kleinere landschapselementen, waterlopen e.d. Een kwart van de bronsgroene landschapszone wordt gevormd door het winterbed van de Maas. In Zuid-Limburg omvatten deze zones ook de steilere hellingen, droogdalen en de belangrijkste landschappelijke verbindingen naar het Maasdal.

De bronsgroene landschapszone is een samenvoeging, aanpassing en verkleining van de voormalige POL perspectieven P2 (provinciale ontwikkelingszone groen) en P3 (ruimte voor veerkrachtige watersystemen). De grenzen voor wat betreft de beekdalen van Noord- en Midden-Limburg zijn bepaald aan de hand van het integraal hydrologisch model IBRAHYM. Dit model heeft ook ten grondslag gelegen aan de berekeningen voor het Nieuw Limburgs Peil. In de hydrologische berekening is er vanuit gegaan dat de maatregelen uit Nieuw Limburgs Peil zijn uitgevoerd én de KRW-beken ecologisch optimaal zijn ingericht. Er is gerekend met de meteorologische weerperiode 1994-2004 én met het KNMI klimaatscenario 2050 (W-scenario). Het waterschap heeft de grens van de beekdalzone nu berekend op de plaats waar multifunctionele landbouw mogelijk is. De grondgebruikers hebben binnen de beekdalzone in meer of mindere mate direct te maken met het beekpeil. Dit uit zich in de vorm van hoge grondwaterstanden en/of inundatie. Meervoudig grondgebruik is in de beekdalzone geen probleem, mits hierbij rekening wordt gehouden met de effecten van het beekpeil.

Conclusie

Het onderhavige planvoornemen past binnen de doelstellingen van zowel het beleid ten aanzien van de goudgroene natuur alsmede het beleid ten aanzien van de bronsgroene natuur.

3.4 Regionaal Beleid

2.3.1 Intergemeentelijke structuurvisie Parkstad 'Ruimte voor Park & Stad'

De ruimtelijke ontwikkelingsvisie voor de Parkstadregio is in 2009 vastgelegd in de Structuurvisie Parkstad Limburg 2030. In de structuurvisie zijn zes pijlers opgenomen op basis waarvan inhoudelijke keuzes gemaakt worden en op grond waarvan getoetst wordt bij ontwikkelingen. Deze zes pijlers zijn als volgt geformuleerd:

1. Landschap leidt;
2. Eén hoofdcentrum;
3. Energie als fundament;
4. Netwerk van Park en Stad;
5. Economische slagader N281;
6. Buitenring = Parkstadring.

Bij de structuurvisie kan door middel van de 'beheer en sturingskaart' ruimtelijk sturing worden gegeven aan ontwikkelingen. De kaart is thematisch opgebouwd. Aan de hand van een aantal kleuren is aangegeven om welk thema het gaat. Groen staat daarbij voor ruimtelijke identiteit, paars voor economie en rood voor wonen. De intensiteiten van de kleuren bepalen de relevantie voor de regio.

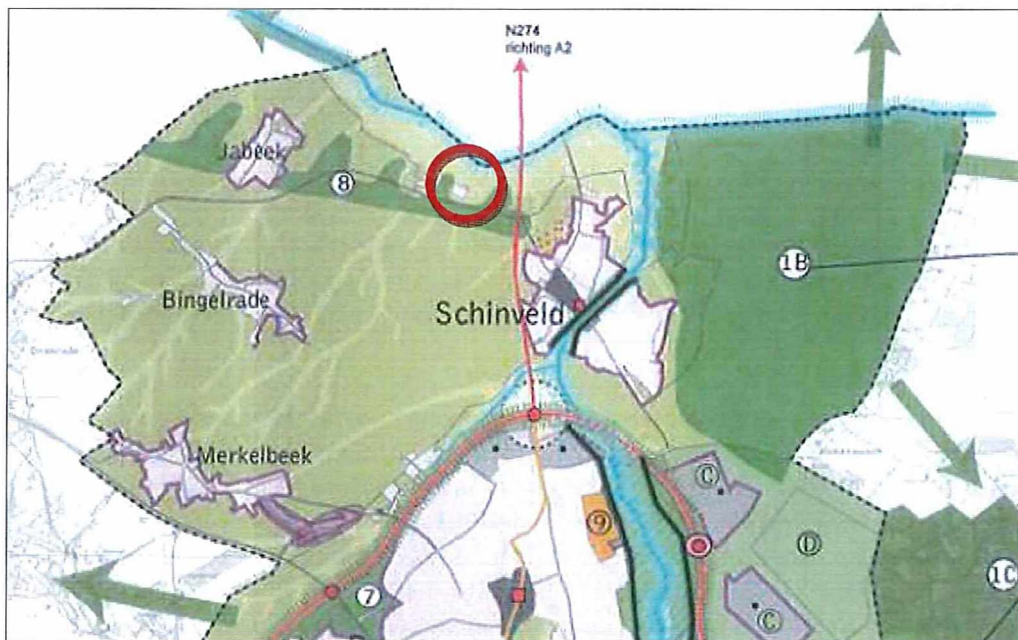

Fig.6 Uitsnede intergemeentelijke structuurvisie Parkstad (rode cirkel markeert het plangebied)

De intergemeentelijke structuurvisie Parkstad Limburg 'Ruimte voor park & stad' beoogt de missie van Parkstad Limburg te verwezenlijken, namelijk: het in duurzame samenhang ruimtelijk-economisch ontwikkelen van de regio en het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit. De intergemeentelijke structuurvisie biedt hiervoor een inspiratiebron, maar ook een ruimtelijk planologisch kader waarbinnen ontwikkelingen plaats kunnen vinden. De doelstelling komt tot uitdrukking in twee lijnen die als rode draad door de visie lopen: de ontwikkelingslijn en de beheer- en sturingslijn. Beide lijnen hebben een gezamenlijk startpunt in pijlers en de daarop gebaseerde 'Visie 2030'. Daarna splitsen deze lijnen zich in de ontwikkelingskaart en de beheer- en sturingskaart. De ontwikkelingslijn bevat strategieën, ambities en ontwikkelafspraken om onder de vlag van de regio tot ruimtelijke-economische ontwikkelingen te komen. Ontwikkelingen die belangrijk zijn voor de groei en ontplooiing van de regio als één geheel. De ontwikkelingslijn is gericht op het realiseren van projecten en programma's op een aangewezen plaats: de wie-, wat- en waar-vragen. De beheer- en sturingslijn bevat de ruimtelijke planologische kaders die de basiskwaliteiten van Parkstad Limburg moeten beschermen, die bovengenoemde ontwikkelingen ondersteunen en daarvoor de ruimtelijke spelregels geeft. De beheer- en sturingslijn biedt de kaders en voorwaarden voor de ontwikkelingslijn: de hoe-vragen en onder welke voorwaarden. Op de ontwikkelingskaart maakt de gemeente Onderbanken onderdeel uit van de Noordflank en Oostflank.

Conclusie

Het planvoornemen voorziet in het vergroten van het toeristisch potentieel van cultureel erfgoed in combinatie met een verbetering van de waterhuishouding en natuurontwikkeling in het landelijk gebied. Dit voornemen strookt met het beleid zoals vastgelegd in de intergemeentelijke structuurvisie.

3.5 Gemeentelijk beleid

3.5.1 Toekomstvisie 2020 'Onderbanken verleidt'

De koersbepalende Toekomstvisie 2020 'Onderbanken verleidt' is tot stand gekomen in een interactief proces tussen raad, inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, college en ambtelijke organisatie. In dat proces is met behulp van veertien toekomstbeelden geprobeerd een antwoord te geven op de vraag wat voor lokale samenleving Onderbanken in pakweg 2020 wil zijn. Hoe ziet Onderbanken er dan uit en welke strategische koers moet de gemeente samen met haar maatschappelijke partners volgen om die toekomstvisie te realiseren. Welke maatschappelijke en bestuurlijke vraagstukken moeten daarvoor worden opgepakt? Strategische opgaven als gevolg van maatschappelijke trends en ontwikkelingen op het gebied van woningmarkt en woonomgeving, van natuurbehoud en –ontwikkeling, van verkeer, van bereikbaarheid, van zorg en van jeugd en jongeren, van basisonderwijs, van bewegen en sport, van kunst en cultuur (historie), van veiligheid, van dienstverlening, van recreatie, van winkelvoorzieningen, van agrarische bedrijvigheid en van economische structuurversterking.

Het hoofdkerndoel is om van Onderbanken een magneet te maken, te weten een aantrekkelijke woon- en recreatiegemeente voor haar inwoners, voor haar nieuwkomers en voor haar bezoekers.

Het onderhavig planvoornemen heeft betrekking op de volgende strategische onderwerpen:

- natuur
- kunst en cultuur
- recreatie en toerisme

Natuur

Om de natuurkwaliteit te bevorderen, is een robuuste grensoverschrijdende groene structuur nodig waarbij natuurgebieden aaneengeschaald zijn om samen een natuurnetwerk te vormen dat ook echt bijdraagt aan de verbetering van ecosystemen. De provincie streeft ernaar dat de grensoverschrijdende Ecologische Hoofdstructuur (EHS) inclusief de robuuste verbinding Brunssum (Brunssummerheide)-Mook in Limburg in 2020 is gerealiseerd. Daarnaast streeft de provincie ernaar dat rond 2020 circa 1500 hectare extra natuur bij de grootste steden is gerealiseerd. De doelstellingen van de provincie passen in het rijksbeleid zoals dat is geformuleerd in de Nota Ruimte. In het verlengde van deze provinciale doelstellingen zal in de gemeente Onderbanken het areaal natuurgebied nog groei vertonen. Het natuurgebied zal zich op eigen kracht verder ontwikkelen. Deze ontwikkeling zal niet volledig tot bloei komen aangezien een aantal belangrijke ecologische verbindingen ontbreekt. De nu nog "hardere" overgangen tussen bos en open terrein zullen geleidelijker worden door de ontwikkeling van specifieke vegetaties die voor de fauna zeer belangrijk zijn. Delen van het natte grasland in het Gangelter Bruch zullen zich vermoedelijk tot moerasruigten en wilgenstruwelen ontwikkelen bij een lage begrazingsintensiteit. Het Groenstructuurplan gemeente Onderbanken besteedt niet alleen aandacht aan het openbaar groen in de kernen, maar zal nadrukkelijk ook de relatie leggen tussen het groen in de kernen en de natuurontwikkeling in het buitengebied. Voor de natuur worden extensieve vormen van recreatie en toerisme nagestreefd. De directe doelgroep voor de natuur zijn de eigen inwoners van de gemeente en inwoners van de bredere regio (grensoverschrijdend). Daarnaast kunnen bezoekers aangetrokken worden die al naar de regio komen voor een bezoek aan een van de andere "attracties" en die daarnaast ook het natuurpark bezoeken.

Het kerndoel voor het strategisch onderwerp Natuur is het beschermen van bestaande natuurwaarden en het bevorderen van natuurontwikkeling. Het onderhavig voornemen voorziet hierin doordat natuurgebieden aan elkaar worden gesloten.

Kunst en cultuur

Door de demografische ontwikkelingen en de toenemende individualisering komen de traditionele culturele verenigingen verder onder druk te staan. Ook deze verenigingen krijgen te maken met een terugloop van het aantal leden en een krimp van vrijwilligerskader. Door de afnemende vrije tijd wordt de burger als consument van kunst en cultuur kritischer. De kwaliteit van aanbod staat bij de keuze van vrijetijdsbesteding en culturele/kunstzinnige participatie voorop. Snelle technologische ontwikkelingen zorgen voor een grotere deelname aan en toegang tot kunst en cultuur. Mensen staan wereldwijd met elkaar in verbinding en culturen hebben steeds meer invloed op elkaar. Ook op dit gebied wordt de burger van Onderbanken steeds meer een wereldburger.

Het bloeiend cultureel en kunstklimaat in Onderbanken heeft positieve uitstralingseffecten naar andere terreinen. Het trekt recreanten en nieuwe bedrijvigheid aan. Kunst en cultuur zullen in de toekomst een nog prominentere rol gaan spelen. Het zal voor cultureel en kunstzinnig Onderbanken een uitdaging zijn om ondernemend te anticiperen op belangrijke ontwikkelingen zoals groeiende interesse en participatie in kunst en cultuur respectievelijk de toenemende vraag naar kwalitatieve vrijetijdsbesteding.

De kerndoelen voor het strategisch onderwerp Kunst en Cultuur zijn:

- Versterken bestaand kunstklimaat
- Instandhouden cultuurbewustzijn burgers
- Voorzien in de behoefte van mensen om tot een gemeenschap te behoren

Onderhavig planvoornemen heeft tevens betrekking op de realisatie van een beeldentuin maar nog belangrijker het tentoonstellen van archeologische vondsten en het zichtbaar maken van het verleden. Dit draagt bij aan de kerndoelen van de toekomstvisie op het thema kunst en cultuur.

Recreatie en Toerisme

Als gevolg van de toenemende behoefte aan ruimte voor extensieve recreatie wordt het buitengebied al jaren omgevormd tot een natuurgebied. Die ontwikkeling zal zich voortzetten mede door de demografische ontwikkelingen en door het groeiend besef van het belang van een gezonde leefstijl. Dit vraagt om recreatieve voorzieningen die aansluiten op de behoeften van de gebruikers. In combinatie met het beleid om de authenticiteit in de kernen te versterken, zal dit de gemeente aantrekkelijk maken voor zowel de eigen inwoners als de recreanten van elders. Er zullen in het komende decennium vooral wandelaars en fietsers in de gemeente gaan recreëren. Het concept van extensieve recreatie leent zich uitstekend om snel in te spelen op veranderende behoeften. Door economische ontwikkelingen leggen agrarische bedrijven zich in toenemende mate toe op nevenactiviteiten ook op het gebied van recreatie (onder andere verblijfsaccommodaties). In de regio liggen voor recreanten gelijksoortige recreatieve voorzieningen binnen handbereik. De regio biedt ook een divers aanbod aan intensieve recreatieve voorzieningen. Het breder wordend aanbod in eigen gemeente en regio sluit aan op de behoeften van een toenemend aantal verschillende doelgroepen.

Kerndoel is om te voorzien in de lokale en regionale behoefte om te recreëren in een aantrekkelijke gastvrije omgeving. Middels onderhavig planvoornemen wordt een toeristische parel aan het bestaande aanbod toegevoegd. Hiermee wordt voorzien in een lokale en regionale behoefte om te recreëren en past derhalve bij de gedachte van de toekomstvisie.

3.5.2 Bestemmingsplan Buitengebied

De locatie is gelegen in het bestemmingsplan 'Buitengebied', van de gemeente Onderbanken. Dit plan is vastgesteld bij raadsbesluit van d.d. 13 juli 2006. Het plan is onherroepelijk en in werking getreden.

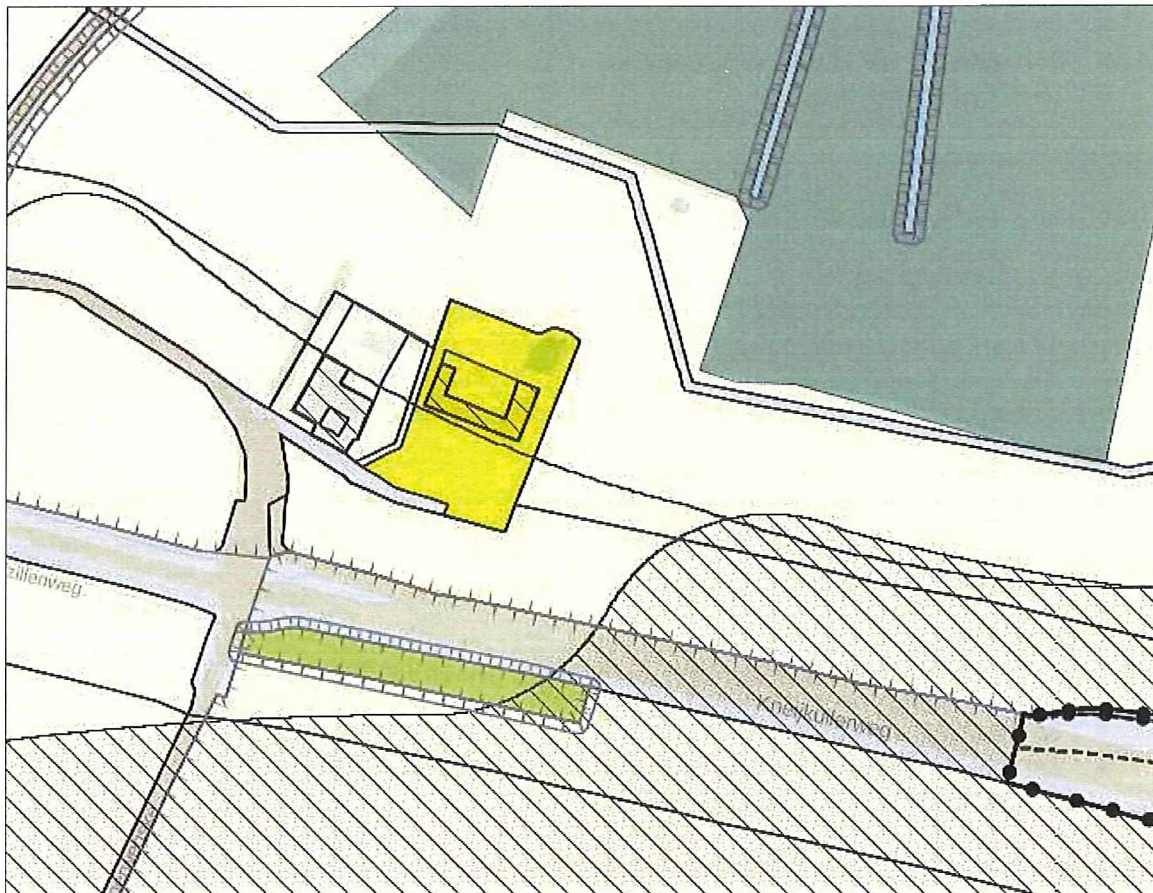

Fig.7 Uitsnede verbeelding Bestemmingsplan Buitengebied

Ter plaatse van de projectlocatie zijn diverse bestemmingen en aanduidingen van toepassing. Hieronder zullen deze in volgorde van enkelbestemming, dubbelbestemming en aanduiding puntsgewijs worden toegelicht.

Enkelbestemmingen

Woondoeleinden

De op de verbeelding als zodanig aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- wonen, met inbegrip van aan-huis-gebonden beroepen en de daarbij behorende voorzieningen;
- uitsluitend ter plaatse van de aanduiding op de plankaart, een bed and breakfast-voorziening.

Agrarisch gebied met landschappelijke en/of natuurlijke waarden

De op de verbeelding als zodanig aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- dynamisch agrarisch gebruik;
- bestrijding en voorkoming van bodemerosie en wateroverlast;
- instandhouding en ontwikkeling van de aanwezige natuurlijke, landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden;
- bescherming van aangrenzend natuurgebied, de zogenaamde buffering;
- ontsluiting van de afzonderlijke percelen;
- recreatief medegebruik.

Dubbelbestemmingen

In het plangebied is sprake van de volgende dubbelbestemmingen:

Dubbelbestemming beekdal

Het doel van de dubbelbestemming “beekdal” is instandhouding en versterking van de natuurlijke waterhuishouding, betreffende zowel het oppervlaktewater als het grondwater, en de daarvan afhankelijke landschappelijke en natuurlijke waarden, alsmede de realisering van een veerkrachtig watersysteem geschikt voor waterconservering en opvang van hoge waterafvoeren.

Dubbelbestemming ecologische structuur

Het doel van de dubbelbestemming “ecologische structuur” is instandhouding en versterking van de samenhang tussen abiotische (niet-levende natuur) en biotische (levende natuur) kenmerken van de betreffende plangebiedsdelen.

Dubbelbestemming erosie

Het doel van de dubbelbestemming “erosie” is het bestrijden en voorkomen van:

- bodemerosie en wateroverlast;
- het verloren gaan van het voortbrengend vermogen van de bodem;
- de aantasting van het grondwaterpakket.

Dubbelbestemming leidingzone ondergrondse leidingen

De op de verbeelding als zodanig aangewezen gronden zijn bestemd voor ondergrondse leidingen voor gastransport en riolering, ter plaatse van de als zodanig aangeduide zone en voor de daarbij aangegeven breedte, met daaraan ondergeschikt de andere aan de gronden gegeven bestemmingen.

Aanduidingen

Gebiedsaanduiding stiltegebied

Het beleid ten aanzien van deze aangewezen milieubeschermingsgebieden is vastgelegd in de Provinciale Milieuverordening (PMV). De aanwezige stiltegebieden zijn in het bestemmingsplan Buitengebied als zodanig aangeduid onder verwijzing naar de PMV.

Conclusie

Het planvoornemen betreft de aanleg van grachten met een waterbergende functie, een ommuurde beeldentuin op de plek van het voormalige kasteel Etzenrade, een zogeheten beleef tuin waar in proefsleuven kopieën van historische relictten worden getoond alsmede de aanleg van enkele waterkundige voorzieningen.

Het planvoornemen is zowel in functionele zin in strijd met de planregels van het vigerende bestemmingsplan alsmede met de bouwregels daarvan. De strijdigheid zit hem met name in het gebruik als archeologietuin en expositie -annex beeldentuin binnen de bestemmingen 'Woondoeleinden' en 'Agrarisch gebied met landschappelijke en/of natuurlijke waarden'.

Daarnaast is het bouwen van een tuinmuur en diverse civieltechnische kunstwerken (houten vlonders/bruggen) binnen de bestemming 'Agrarisch gebied met landschappelijke en/of natuurlijke waarden' niet toegestaan.

Ten behoeve van het functioneren van het watersysteem ter plaatse worden een aantal waterhuishoudkundige voorzieningen zoals uitstroombakken en duikers aangebracht binnen de bestemming 'Agrarisch gebied met landschappelijke en/of natuurlijke waarden'.

Vanwege de strijdigheid is het aanvragen van een omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan noodzakelijk. Onderdeel van deze omgevingsvergunning vormt een ruimtelijke onderbouwing, waaruit blijkt dat de gewenste afwijking van het bestemmingsplan ruimtelijk aanvaardbaar is. Dit vereiste vloeit voort uit artikel 2.12, eerste lid, onder a, sub 3 van de Wabo. Voorliggend document voorziet in de vereiste ruimtelijke onderbouwing.

4. Planologisch relevante aspecten

4.1 Inleiding

Ruimtelijke ordening en milieu zijn twee beleidsvelden die met elkaar verweven zijn. Het gemeenschappelijke doel dat aan beide beleidsvelden ten grondslag ligt is het creëren van een goede kwaliteit van het leefmilieu (de omgevingskwaliteit). Om dit te bereiken geldt voor de realisatie van het onderhavig voornemen dat toetsing dient plaats te vinden aan specifieke ruimtelijke milieunormen, zoals afstandsnormen en normen ten aanzien van geluid, bodem, hinder van bedrijven en externe veiligheid. Deze milieuaspecten komen in het vervolg van deze paragraaf aan bod.

4.2 Geluid

De Wet geluidhinder (Wgh) vormt een belangrijk juridisch kader voor het Nederlandse geluidsbeleid. De wet biedt geluidsgevoelige bestemmingen (waar onder woningen) bescherming tegen geluidhinder van wegverkeerlawaaai, spoorweglawaaai en industrielawaaai door middel van zonering en heeft daarmee een sterk verband met de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

Het voorliggende planvoornemen betreft een extensieve recreatieve ontwikkeling welke niet zal leiden tot de realisatie van geluidproducerende bronnen. Om die reden is een akoestisch onderzoek niet noodzakelijk geacht.

4.3 Bodem

Vrijwel alle gebruiksvormen kennen in meer of mindere mate interactie met de bodem. Uitgangspunt van een goede ruimtelijke ordening is dat de bodemkwaliteit geschikt is voor de beoogde bestemming en de daarin toegestane gebruiksvormen. Daarmee is het aspect bodemkwaliteit ook van invloed op de uitvoerbaarheid van het plan. Dit betekent dat het aspect bodemkwaliteit voor vrijwel alle nieuwe ontwikkelingen die met ruimtelijke plannen mogelijk worden gemaakt relevant is en daarom onderzocht, beoordeeld en beschreven moet worden. Zo ook voor het onderhavige planvoornemen.

Om die reden heeft Geonius Milieu B.V. een vooronderzoek uitgevoerd ter plaatse van het plangebied. Het bodemonderzoek is uitgevoerd volgens de NEN 5725 (Strategie voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend en nader onderzoek, januari 2009). In deze paragraaf worden de belangrijkste conclusies uit het rapport (datum 8 maart 2018, rapportnummer MA180087.R01) weergegeven. Het rapport is als bijlage 2 aan deze ruimtelijke onderbouwing toegevoegd. Op basis van het uitgevoerde vooronderzoek blijkt dat voor de onderzoekslocatie geen activiteiten te verwachten zijn die tot een bodemverontreiniging hebben kunnen leiden. Derhalve is voor de onderzoekslocatie hypothese "onverdacht" van toepassing. Daarnaast blijkt op basis van het uitgevoerde vooronderzoek dat voor de onderzoekslocatie met betrekking tot asbest in bodem de hypothese "onverdacht" van toepassing is. Aangezien geen belastende bronnen/activiteiten voor asbest in bodem zijn te verwachten.

Conclusie

Bodem

Op basis van het uitgevoerde vooronderzoek blijkt dat voor de onderzoekslocatie geen activiteiten te verwachten zijn die tot een bodemverontreiniging hebben kunnen leiden. Derhalve is voor de onderzoekslocatie de hypothese "onverdacht" van toepassing. Daarnaast is ter plekke van de onderzoekslocatie in 2015 reeds een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd waaruit is gebleken dat de bodem licht verontreinigd is met cadmium en PCB en het grondwater licht verontreinigd met xylenen en naftaleen. Verder onderzoek wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

Asbest in bodem

Ter plaatse van onderhavige onderzoekslocatie zijn geen asbestverdachte materialen waargenomen. Op basis van het uitgevoerde vooronderzoek blijkt dat voor de onderzoekslocatie met betrekking tot asbest in bodem de hypothese “onverdacht” van toepassing is. Verder onderzoek wordt ook hier dan ook niet noodzakelijk geacht.

4.4 Lucht

In hoofdstuk 5, titel 2 van de Wet milieubeheer zijn per 15 november 2007 luchtkwaliteitseisen opgenomen (Staatsblad 2007, nummer 414, 434). De betreffende artikelen van de Wet milieubeheer worden in de regel aangeduid als “Wet luchtkwaliteit”. Met de inwerking treden hiervan is het tot dan toe geldende “Besluit luchtkwaliteit 2005” ingetrokken. In de “Wet luchtkwaliteit” zijn de Europese luchtkwaliteitseisen opgenomen. Verder voorziet de Wet in het zogenaamde Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Daarbinnen werken het rijk, de provincies en gemeenten samen om de Europese eisen voor luchtkwaliteit te realiseren. In Nederland zijn de maatgevende luchtverontreinigende stoffen stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀). Conform artikel 5.16 van de Wet milieubeheer zijn bestuursorganen verplicht om bij de uitoefening van hun bevoegdheden de grenswaarden van de in de Wet genoemde stoffen in acht te nemen.

Uitvoeringsregels

Gelijktijdig met de Wet luchtkwaliteit is een aantal uitvoeringsregels in werking getreden. Deze uitvoeringsregels zijn vastgelegd in algemene maatregelen van bestuur (AMvB) en ministeriële regelingen (MR), dit betreft ondermeer:

- Algemene Maatregel van Bestuur “Niet in betekenende mate” (Besluit nibm) (Stb. 2007, 440).
- Ministeriële regeling: “Niet in betekenende mate” (regeling nibm) (Stcrt. 2007, 218).
- Ministeriële regeling “Beoordeling luchtkwaliteit 2007” (Stcrt. 2007, 220).
- Ministeriële regeling “Projectsaldering luchtkwaliteit 2007” (Stcrt. 2007, 218).

In casu betreft het een extensieve recreatieve ontwikkeling welke niet onder een van de uitvoeringsregels of de wet valt. Een nader onderzoek naar de gevolgen voor de luchtkwaliteit is dan ook niet aan de orde.

4.5 Gevolgen voor de waterhuishouding

Sinds 1 november 2003 zijn overheden wettelijk verplicht om de watertoetsprocedure toe te passen bij het opstellen van ruimtelijke plannen en besluiten. De watertoets is een instrument waarmee waterhuishoudkundige belangen expliciet en op evenwichtige wijze worden meegewogen in de belangenafweging. Het is niet een toets achteraf, maar een proces dat de initiatiefnemer van een ruimtelijk plan en de waterbeheerder zo vroeg mogelijk met elkaar in gesprek brengt. Alle ruimtelijke plannen die van invloed kunnen zijn op de waterhuishouding worden voor advies voorgelegd aan de waterbeheerders. De inzet daarbij is om in elk afzonderlijk plan met maatwerk het reeds bestaande waterhuishoudkundige en ruimtelijke beleid goed toe te passen en uit te voeren. De waterhuishoudkundige aspecten die in de watertoetsprocedure worden betrokken zijn de veiligheid, wateroverlast, watervoorziening, verdroging en riolering. Er wordt aandacht besteed aan zowel grondwater als oppervlaktewater en aan zowel waterkwaliteit als waterkwantiteit. Het watertoetsproces loopt van de locatiekeuze tot en met de inrichting en is van toepassing zowel in de stad als in landelijk gebied.

De watertoetsprocedure is verplicht voor alle bestemmingsplannen en projectafwijklingsbesluiten, inclusief uitwerkings- en wijzigingsplannen (zie het Besluit ruimtelijke ordening artikel 3.1.1). Voor plannen waarbij door de aard of omvang van het plan geen gevolgen voor de waterhuishouding te verwachten zijn, hoeft geen (pre)wateradvies te worden aangevraagd bij het watertoetsloket en bepaalt de gemeente zelf aan welke waterhuishoudkundige randvoorwaarden het plan moet voldoen. Op deze ontwikkeling is de watertoetsprocedure van toepassing, maar heeft het plan gezien de aard van de ingreep geen negatieve gevolgen voor de waterhuishouding. Dit houdt in dat de ontwikkeling alleen gemeld hoeft te worden via het Watertoetsloket. Deze melding is uitgevoerd op 19-02-2018. Er is echter nog geen reactie op ontvangen. Deze wordt later toegevoegd.

Het Waterschap Limburg is mede ondertekenaar van de intentieovereenkomst voor het IBA Parkstad Project: Het zichtbaar en beleefbaar maken van de historische grachten van "Het verwoeste kasteel Etzenrade". In die overeenkomst is een aantal watergerelateerde uitgangspunten opgenomen:

- Doel van het project is om de grachten weer zichtbaar en beleefbaar te maken, een waterbuffer voor de omgeving te realiseren en het laten plaatsvinden van natuurontwikkeling;
- Het project is onderdeel van een grotere inspanning om de Rode Beek ecologisch en recreatief op te waarderen, wateroverlast te voorkomen en natuurontwikkeling te laten plaatsvinden;
- De voorwaarde is, om minimaal 2.000 m³ waterberging te realiseren met de grachten;
- De grachten mogen niet droog staan, maar zijn gevuld met water.

Deze uitgangspunten zijn als volgt doorvertaald in het plan:

- De grachten van het kasteel worden gereconstrueerd en zodanig op diepte gebracht, dat een permanent waterpeil van 100 centimeter gehandhaafd kan worden;
- Dit waterpeil ligt zodanig ten opzichte van het omringende maaiveld dat minimaal 2.000 m³ afstromend hemelwater gebufferd kan worden in de grachten.
- De aan de westzijde gelegen leggerwatergang Huiskensgraaf wordt in de gracht opgenomen.
- Het te bufferen water is afkomstig van het plateau en de hellingen tussen Etzenrade en Bingelrade. Dit water stroomt af via het Tommerwegske en wordt onderaan bij de Kneijkuilerweg opgevangen in de reeds bestaande buffer Etzenraderhuiske die in eigendom is bij het waterschap.
- Vanuit deze buffer, die tevens als zandvang dient, wordt het water doorgeleid naar de grachten van kasteel Etzenrade. Hiervoor wordt een tweede watergang aangelegd langs de oostzijde van het Etzenraderhuiske. Deze watergang fungeert als overstort voor de buffer. De Huiskensgraaf is de reguliere leegloop van de buffer. Deze blijft tussen buffer en gracht ongewijzigd gehandhaafd.
- Een teveel aan water in de gracht stroomt via een overstort naar de Huiskensgraaf, waarna het water uitkomt in de Roode Beek.

Het plan zal vanwege de bodemgesteldheid en grondwaterstand maar een geringe invloed hebben op de waterhuishouding in het direct omliggende gebied. Water kan op eigen grond infiltreren. Bij een verzadigde bodem zal een teveel aan water rechtstreeks afstromen naar de gracht. Ten aanzien van wateroverlast voor derden kan worden gesteld dat hiervan geen sprake zal zijn, gelet op de mogelijkheden tot het reguleren van de waterstand in de grachten.

4.6 Flora en Fauna

Per 1 januari 2017 vervangt de Wet natuurbescherming de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Daarmee wordt een integraal en vereenvoudigd wettelijk kader voor het behoud van de biologische diversiteit en een duurzaam gebruik van bestanddelen daarvan gevormd, mede ter uitvoering van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn

en diverse verdragen inzake de biologische diversiteit en de bescherming van bedreigde dier- en plantensoorten en hun natuurlijke leefomgeving. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden van de biologische diversiteit
- Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies.

In dit kader is door Bureau Verbeek een verkennende natuurwaarden onderzoek uitgevoerd. Het eindrapport wordt in juni 2018 verwacht. De tussenrapportage is als bijlage 3 aan deze ruimtelijke onderbouwing toegevoegd. In deze paragraaf wordt dan ook volstaan met de belangrijkste conclusies en aanbevelingen uit het rapport (ON-800.001 d.d. 28 februari 2018).

Op grond van het verkennend onderzoek kan worden geconcludeerd dat de natuurwaarden de uitvoering van de voorgenomen ingreep niet in de weg staan, mits:

1. Nader onderzoek wordt uitgevoerd naar de aanwezige amfibieënsoorten;
2. De voorgenomen ingreep wordt, afhankelijk van de conclusies van het nader onderzoek, aangepast op de habitatvereisten van de aangetroffen (streng) beschermde amfibieënsoorten;
3. Een ecologisch werkplan wordt uitgewerkt op basis van de te treffen mitigerende maatregelen, zo nodig aangescherpt op basis van de resultaten van het nader onderzoek;
4. Naar aanleiding van de conclusies uit het nader onderzoek kan de noodzaak bestaan ontheffing aan te vragen in relatie tot de gewenste uitvoering van de voorgenomen ingreep.
5. Wat betreft de planning moet met het volgende rekening worden gehouden:
 - Op korte termijn nader onderzoek opstarten;
 - Opleveren onderzoek naar verwachting eind juni 2018;
 - Afhankelijk van resultaten aanpassing doorvoeren in voorgenomen ingreep, ecologisch werkplan en projectplan opstellen ten behoeve van ontheffingaanvraag en uitvoering werkzaamheden;
 - Eind september - begin oktober vormt het ideale moment voor het doen de ingrepen ten behoeve van het natuurwaardenvrij maken van het onderzoeksgebied.
 - Het advies is daarom om resultaten van inventarisatierondes met positieve waarnemingen van (streng) beschermde soorten zo spoedig mogelijk te melden, zodat parallel aan het amfibieënonderzoek het nodige voorwerk gedaan kan worden voor de ontheffingaanvraag.
 - Indien verlening van ontheffing (of eventueel andere vergunningen) in oktober niet haalbaar is, dan is een herziening van de projectplanning wenselijk en kan voor het indienen van een ontheffingaanvraag enige ademruimte gecreëerd worden. Zo kunnen doordachte keuzes gemaakt worden bij de te treffen mitigerende maatregelen.

4.7 Archeologie

In opdracht van de gemeente Onderbanken is een archeologisch onderzoek uitgevoerd, met als doel een archeologische evaluatie/waardering van het gebied op te stellen. Het onderzoek bestond uit een fase bureauonderzoek, een fase veldwerk en een fase uitwerking en presentatie. Uiteindelijk is op basis van de onderzoeksresultaten een advies opgesteld over de wijze waarop de archeologische waarden in het plan geïntegreerd kunnen worden. Een en ander is uitvoerig gedocumenteerd en beschreven in het archeologisch rapport 'Kasteel Etzenrade & Hoeve De Tombe te Jabeek IBA-kandidaatproject 'Beleefbaar maken van het Verwoeste Kasteel Etzenrade' d.d. 25 januari 2017, RAAP-rapport 3244. Het rapport is als bijlage 4 aan onderhavige ruimtelijke onderbouwing toegevoegd. In deze paragraaf wordt volstaan met de weergave van de belangrijkste conclusies en aanbevelingen.

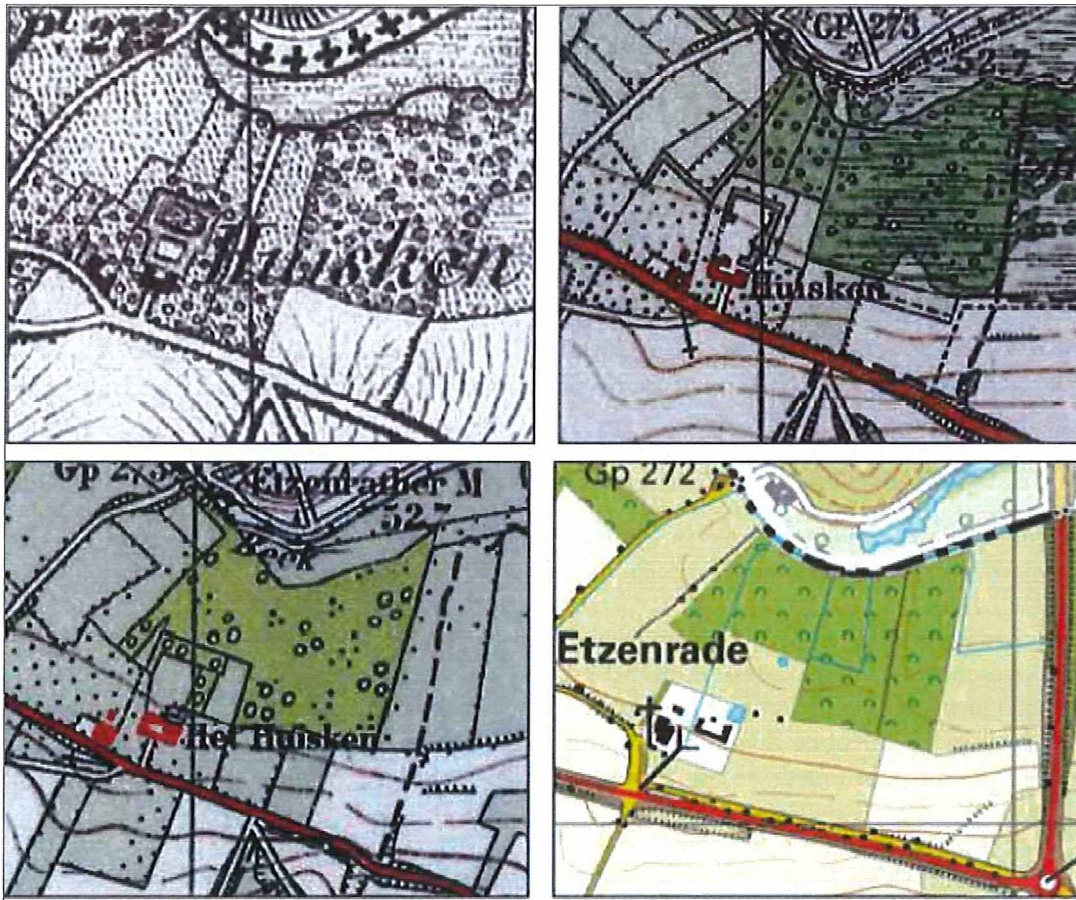

Fig.8 Kaartbeelden historische ontwikkeling plangebied

In het algemeen is geconcludeerd dat de logische opeenvolging van bureauonderzoek, landschappelijk booronderzoek, geofysisch onderzoek en karterend booronderzoek veel informatie heeft opgeleverd over de omvang en verschijningsvorm van het verdwenen kasteel Etzenrade. Het onderzoek heeft veel vragen opgelost. Zo zijn de grenzen van de grachten beter in kaart gebracht en is gebleken dat het kasteel waarschijnlijk op het zuidelijke eiland stond. Maar er zijn ook nieuwe vragen opgeworpen, bijvoorbeeld over de fasering van de grachtbouw. Voorts is gebleken dat resten van hoeve de Tombe niet meer in het gebied hoeven te worden verwacht. Deze zijn vergraven met de aanleg van de Kneikulierweg en Parallelweg. Wat betreft de Romeinse weg is geconcludeerd dat deze niet ligt op de plekken waar op het AHN een lineaire verhoging te zien was. Dat wil echter niet zeggen dat de weg niet elders in het plangebied kan liggen, bijvoorbeeld afgedekt onder een pakket colluvium, of ingebed in het veen, zodat de weg niet aan het maaiveld traceerbaar is.

Het onderzoek heeft voldoende gegevens opgeleverd om het verloop van de grachten aan het maaiveld te visualiseren. Bovengronds is er weinig dat aan het voormalige kasteel Etzenrade doet herinneren. Het geoefende oog herkent in de lichte golvingen de binnenterreinen, omzoomd door de voormalige grachten. Onder de meest recente opvullingslagen (waarmee het maaiveld is genivelleerd ten behoeve van de landbouw) is het reliëf echter al een stuk uitgesprokener.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek lijken de grachten goed bewaard en is het onderscheid met de hogere binnenterreinen goed te maken. Minimale ontgraving en accentuering aan het maaiveld maken het al mogelijk om de bezoekers aan het gebied een hint te geven om het verhaal van de plek te achterhalen. Om waterberging te realiseren, zal echter dieper moeten worden ontgraven. Daarbij bestaat er echter een grotere kans op het verstoren van de archeologisch waardevolle grachtvulling.

Op grond van de toekomstige inrichting en daaraan gekoppelde bodemingrepen, was het nodig om verder onderzoek uit te voeren. In april 2017 zijn derhalve in het plangebied een aantal proefsleuven gegraven. Uitgangspunt voor het proefsleuvenonderzoek was de vermoedelijke reconstructie van kasteelterrein in 2016.12 Hieruit bleek dat het kasteelterrein bestond uit 2 eilanden omgeven door grachten.

Fig.9 Impressie van het veldwerk

De resultaten en inzichten van de diverse archeologische onderzoeken zijn de voornaamste basis geweest voor onderhavige ontwikkeling. Bij de toekomstige ontwikkeling dient verder rekening te worden gehouden met nader onderzoek.

De daadwerkelijke begrenzing van de kasteelgrachten is slechts op enkele plaatsen vastgesteld. Van diverse grachtvullingen blijft zelfs de begrenzing en opvulling onbekend. Met betrekking tot de herinrichting kan bijgevolg niet volledig uitgesloten worden dat plaatselijk oudere grachtvullingen of archeologische resten geraakt worden. Ook op de eilanden was het onderzoek relatief beperkt. Zowel op het noordelijke maar zeker op het zuidelijke eiland kunnen belangwekkende archeologische resten bewaard zijn. Daarom wordt in ieder geval geadviseerd de graafwerkzaamheden archeologisch te begeleiden. De archeologische begeleiding kan bij het aantreffen van archeologische resten leiden tot een serieuze archeologische kostenpost.

Een aanvullend archeologisch onderzoek door middel van proefsleuven vindt plaats in de periode mei-juni 2018 om enerzijds onvoorziene kosten als gevolg van archeologie te beperken c.q. inzichtelijk te maken en anderzijds om input te geven ten behoeve van het inrichtingsplan.

4.8 Externe veiligheid

4.8.1 Besluit externe veiligheid inrichtingen

Volgens de Risicokaart van Nederland liggen er in de directe omgeving geen inrichtingen die onder het Bevi vallen en liggen er ook geen kwetsbare objecten. De gevraagde ontwikkeling heeft geen

invloed op de externe veiligheid. Op de locatie worden ook geen activiteiten verricht die een toename van groepsrisico, danwel het plaatsgebonden risico, met zich meebrengen.

4.8.2 Besluit externe veiligheid transportroutes

Het aspect externe veiligheid dient te worden beoordeeld vanuit het risico dat de activiteit voor de omgeving kan opleveren en vanuit risico's die de omgeving voor de activiteit kan veroorzaken. Bronnen van deze risico's kunnen zijn het vervoer van gevaarlijke stoffen door buisleidingen, het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg en inrichtingen zoals bijvoorbeeld een LPG- Tankstation

Transportactiviteiten met gevaarlijke stoffen komen in het buitengebied van Onderbanken niet voor, anders dan over de provinciale wegen Brunssum-Koningsbosch en Schinveld-Doenrade. De intensiteiten van deze transporten zijn niet zodanig, dat deze onaanvaardbare risico's met zich meebrengen. Rond de geïnventariseerde leidingen (zie deel verantwoording, hoofdstuk Infrastructuur) zijn geen toetsings- of veiligheidsafstanden aangeduid, waarbinnen de aanwezigheid van bepaalde functies moet worden afgewogen.

Er doen zich dan ook geen belemmeringen voor wat betreft externe veiligheid.

4.9 Verkeer en parkeren

Het centrale uitgangspunt van de ontwikkeling is en blijft het extensieve karakter ervan. Ter plaatse wordt dan ook nadrukkelijk niet gefaciliteerd dat de locatie met gemotoriseerde voertuigen bereikbaar is. De kracht van het plan zit hem in het verbinden van fiets -en wandelroutes zodat een logisch geheel ontstaat. Dit is op onderstaande afbeelding weergegeven.

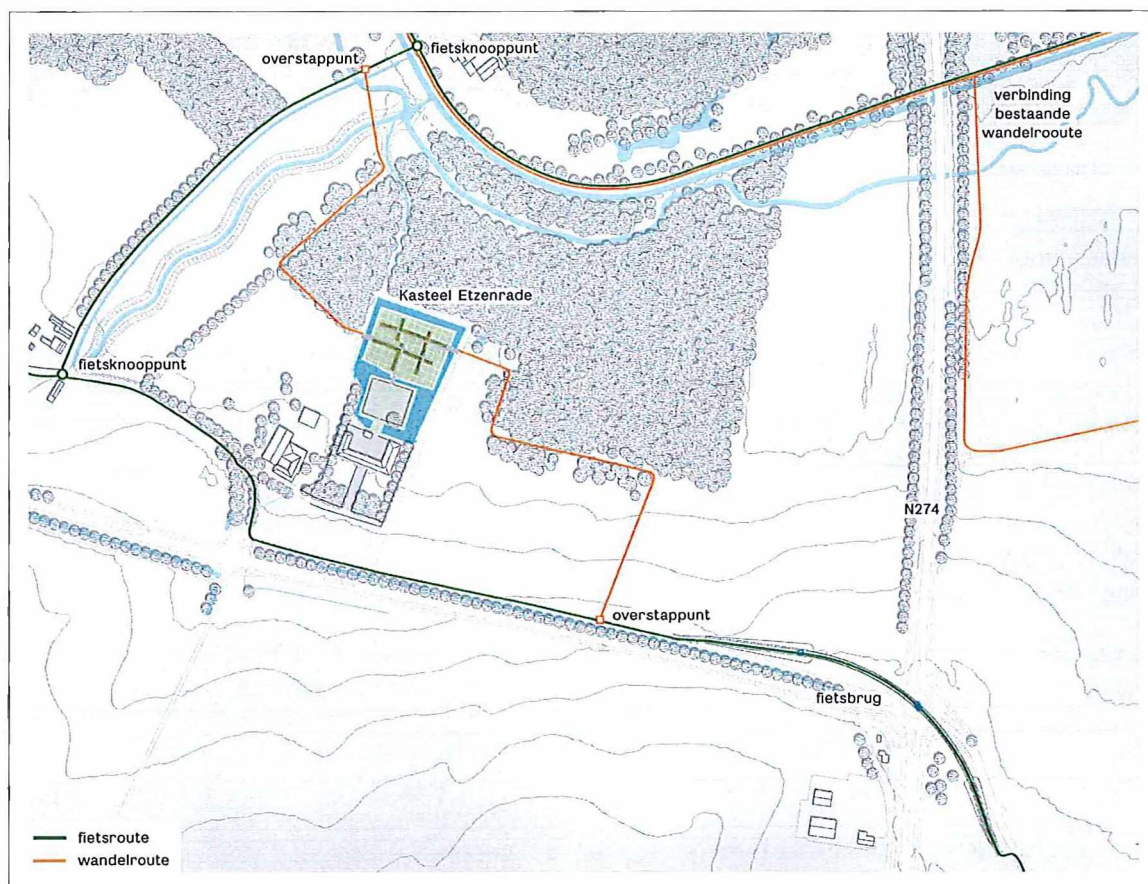

Fig.10 Overzicht nieuwe fiets- en wandelroutes

4.10 Kabels en Leidingen

In het noordelijk deel van het plangebied is een bestaande WBL leiding gelegen. De leiding is als zodanig in het bestemmingsplan beschermd middels een leidingzone. De planontwikkeling is op dit punt strijdig met de planregels. Burgemeester en Wethouders kunnen, gehoord de leidingbeheerder, echter vrijstelling verlenen van het bepaalde in: lid C. ten behoeve van het oprichten van bouwwerken welke ter plaatse conform de op de plankaart aangegeven bestemming mogen worden opgericht, en lid D. ten behoeve van het uitvoeren van de in artikel 5, lid C. vermelde activiteiten, mits deze geen gevaar opleveren voor de leiding of aan het functioneren van de leiding geen afbreuk doen en/of door het aan de vrijstelling verbinden van voorwaarden een en ander kan worden voorkomen. Het plan is samen met de waterbeheerder opgesteld en in die zin is deze dan ook akkoord met de uitvoering van onderhavig plan.

5. Juridische aspecten

5.1 Wettelijk kader

Het college van burgemeester en wethouders kan ten behoeve van de verwezenlijking van een project een omgevingsvergunning verlenen in strijd met het bestemmingsplan. Het wettelijke kader hiervoor wordt sinds 1 oktober 2010 door de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) gevormd.

5.2 Vereisten op grond van de Wabo

De Wabo bevat bepalingen omtrent een omgevingsvergunning in strijd met het bestemmingsplan. De omgevingsvergunning moet voorzien zijn van een goede ruimtelijke onderbouwing. De bevoegdheid tot het verlenen van de omgevingsvergunning ligt bij het college van burgemeester en wethouders. Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is van toepassing op de voorbereiding van de vergunningverlening.

De gemeente Onderbanken heeft besloten tot het doorlopen van de procedure als bedoelt in artikel 2.12 lid 1 onder a, sub 3 van de Wabo. Een onderdeel van deze procedure voorziet in het opstellen van een ruimtelijke onderbouwing. Uit deze onderbouwing moet blijken dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Onderhavig document voorziet in dat vereiste.

6. Conclusies

6.1 Inleiding

In de voorliggende ruimtelijke onderbouwing zijn de specifieke omstandigheden beschreven en de mogelijke belemmeringen onderzocht van het planvoornemen.

6.2 Ruimtelijke gevolgen en afweging

Concreet bestaat het planvoornemen uit de reconstructie van de grachten van het verdwenen kasteel Etzenrade. Deze permanent waterhoudende grachten hebben een tweede functie als hemelwaterbuffer voor water afkomstig van de zuidelijk gelegen hellingen. Daartoe wordt een verbindende watergang aangelegd met de buffer aan de Kneijkuilerweg. De twee eilanden van het kasteelterrein krijgen elk een eigen functie. Het zuidelijke eiland gaat als ommuurde privétuin dienen, aangezien de gracht van het voormalig kasteel deels in de huidige tuin ligt. Het grote eiland krijgt een openbare functie in relatie tot het aansluitende natuurgebied. Op het eiland wordt op fraaie wijze inzicht gegeven in de historie van het terrein.

De ruimtelijke en functionele aspecten van het project leveren geen strijdigheid op met de beleidskaders van Rijk, provincie, regio en de gemeente Onderbanken. Ook vanuit de overige beschreven aspecten in hoofdstuk 4 zijn geen belemmeringen aanwezig voor realisering van het project en andersom worden de bestaande waarden en/of de ruimtelijke structuur ter plaatse niet of nauwelijks aangetast. De ruimtelijke impact van het project op de omgeving wordt daarmee aanvaardbaar geacht. De gemeente Onderbanken heeft het verzoek in principe positief beoordeeld en tevens is de economische uitvoerbaarheid gewaarborgd.

6.3 Conclusie

Alles overwegende dient geconcludeerd te worden dat aan het project medewerking verleend kan worden, omdat de opzet planologisch, maatschappelijk en stedenbouwkundig verantwoord is en er geen negatieve consequenties voor de directe omgeving optreden als gevolg van de voorgenomen plannen.

A. Bijlagen

Bijlage 1: Definitief ontwerp

Bijlage 2: Bodemonderzoek

Bijlage 3: Tussenrapportage Verkennend natuurwaarden onderzoek

Bijlage 4: Archeologisch onderzoek